

Järkeä vammaispolitiikkaan

VAMMAISPOLIITTINEN OHJELMA 2027

Kristillisdemokraatit
Kristdemokraterna

Kristillisdemokraattien vammaispoliittinen ohjelma

Hyväksytty puoluehallituksen kokouksessa 25.6.2027

Kristillisdemokraattien vammaispoliittinen ohjelma linjaa puolueen tavoitteet vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuuden, osallisuuden, ihmisarvon ja syrjimättömyyden vahvistamiseksi Suomessa. Se perustuu kristillisdemokraattiseen arvopohjaan, YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimukseen sekä 1.1.2025 voimaan tulleeseen vammaispalvelulakiin.

Puolueen vammaispolitiikan ytimessä on ihmisarvon loukkaamattomuus. Jokaisella ihmisellä on yhtäläinen arvo ja oikeus täysipainoiseen elämään riippumatta vammasta, sairaudesta, iästä tai toimintakyvyn muutoksista. Ihmisarvo ei ole sidoksissa toimintakykyyn, avun tarpeeseen tai yhteiskunnalliseen hyötyyn.

Vammaisuus ymmärretään yksilöllisen toimintakyvyn ja tuen tarpeen kautta. Myös muistisairaat kuuluvat YK:n vammaissopimuksen soveltamisalaan. Kristillisdemokraatit korostavat, että muistisairaiden asema on tunnistettava osana vammaispolitiikkaa ja heidän oikeutensa turvattava yhdenvertaisesti muiden vammaisten henkilöiden kanssa.

Lähtökohtina ovat itsemääräämisoikeus, osallisuus ja oikeus tehdä omaa elämää koskevia valintoja. Palvelujen perustana ovat vammaisten henkilöiden yksilölliset tarpeet, huomioiden myös heidän oma mielipiteensä ja elämäntilanteensa. Henkilökohtainen apu mahdollistaa itsenäisen elämän ja täysimääräisen osallistumisen yhteiskuntaan kaikissa elämänvaiheissa. Palvelujärjestelmän tehtävänä on poistaa esteitä, ei luoda uusia.

Kristillisdemokraatit edellyttävät, että vammaisten henkilöiden oikeudet toteutuvat myös käytännössä yhdenvertaisina koko maassa, eivät vain lainsäädännössä. Vammaispalvelut ovat subjektiivisia oikeuksia ja niiden on toteuduttava yksilöllisen tarpeen mukaan. Ketään ei saa jättää väliin putoajaksi iän, diagnoosin, asuinpaikan tai elämäntilanteen vuoksi.

Politiikassa tulee huomioida yksilöllisyys, syrjimättömyys, esteettömyys, saavutet-

tavuus, osallisuus ja palvelujen jatkuvuus. Esteettömyys kattaa fyysisen ympäristön lisäksi myös asenteet ja viestinnän. Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää riittäviä resursseja, jotta oikeudet toteutuvat käytännössä koko maassa. Esteettömyys ja saavutettavuus tulee huomioida kaikissa palveluissa ja päätöksenteossa siten, ettei vammaisiin kohdistu syrjintää ja että mahdollisiin syrjintätilanteisiin puututaan viipymättä. Toiminnassa tulee noudattaa YK:n vammaissopimusta, jonka Suomi on ratifioinut 10.6.2016.

Vuoden 2025 alussa voimaan tullut uusi vammaispalvelulaki uudisti vammaisten henkilöiden palvelujärjestelmää. Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on vahvistaa yksilöllisiin tarpeisiin perustuvia palveluja, yhdenvertaista kohtelua sekä oikeutta itsenäiseen elämään ja osallisuuteen. Kristillisdemokraatit korostavat, että lain toimeenpanoa, vaikutuksia ja alueellista yhdenvertaisuutta on seurattava tarkasti, jotta uudistuksen tavoitteet toteutuvat käytännössä kaikkien vammaisten henkilöiden arjessa. Lakia ei tule käyttää säästökeinona, vaan sen tehtävänä on turvata palvelujen laatu ja ihmisten oikeudet, mikä edellyttää riittäviä resursseja ja osaavaa henkilöstöä.

1. Ihmisarvo, osallisuus ja oikeusperusta

Jokaisella on luovuttamaton ihmisarvo sekä oikeus osallisuuteen, itsenäiseen elämään ja yhdenvertaiseen kohteluun. Erilaisuus on osa ihmisyyttä ja yhteiskunnan rikkautta. Oikeuksien tulee toteutua yhdenvertaisesti koko elämän ajan ilman katkoksia, väliinpuutoamista tai alueellista eriarvoisuutta. Oikeuksia ei tule kaventaa pelkiksi minimitason tulkinnoiksi.

Vammaisia henkilöitä ja heidän perheitään on kuultava heitä koskevassa päätöksenteossa ja heidän saamissaan palveluissa aidosti ja oikea-aikaisesti. Osallistumisen tulee olla muuta kuin muodollista kuulemista: sen on mahdollistettava todellinen vaikuttaminen sekä omiin asioihin että laajemmin vammaispolitiikan valmisteluun.

Päätöksenteossa on huomioitava järjestelmällisesti vammaisneuvostot, vammaiset henkilöt ja heidän edustajansa. Yhteiskunta, joka kunnioittaa vammaisten ihmisten ihmisarvoa ja oikeuksia, on oikeudenmukaisempi ja inhimillisempi kaikille.

Toimenpiteet

- Otetaan YK:n vammaissopimus systemaattisesti ohjaavaksi periaatteeksi vammaisia koskevassa päätöksenteossa.
- Varmistetaan vammaisten henkilöiden ja heitä edustavien tahojen, kuten vammaisjärjestöjen ja -neuvostojen järjestelmällinen, varhainen ja vaikuttava kuuleminen kaikessa vammaisia henkilöitä koskevassa päätöksenteossa.
- Varmistetaan, että vammaispalvelulakia sovelletaan yhdenvertaisesti kaikilla hyvinvointialueilla eikä vammaispalveluja siirretä perusteettomasti, ilman lain mukaisia edellytyksiä sosiaalihuoltolain piiriin.
- Vahvistetaan STM:n valtakunnallista ohjausta vammaispalvelulain soveltamisessa.
- Vahvistetaan vammaisten henkilöiden ja heidän perheidensä osallistumista heitä koskevaan päätöksentekoon myös heidän saamissaan palveluissa.
- Seurataan aktiivisesti vammaispalvelulain elämänvaihesääntelyn toteutumista siten, että päätöksenteossa painottuu henkilön toimintakyky ja siitä johtuvat yksilölliset tuen tarpeet, ei pelkästään elämänvaihe tai ikä. Näin turvataan palvelujen jatkuvuus ja niiden vastaavuus muuttuvissa elämäntilanteissa.

2. Henkilökohtainen apu ja erityinen osallisuuden tuki

Henkilökohtainen apu on keskeinen edellytys vammaisten henkilöiden yhdenvertaiselle osallisuudelle yhteiskunnassa ja tasa-arvoiselle elämälle.

Henkilökohtainen apu tai erityinen osallisuuden tuki ovat usein keskeisiä edellytyksiä itsenäiselle elämälle, osallisuudelle ja itsemääräämisoikeudelle. Ne mahdollistavat arjessa selviytymisen sekä osallistumisen yhteiskuntaan ja omanlaisen, mielekkään elämän.

Palvelun toteutumisessa on edelleen alueellisia eroja ja epäyhtenäisiä käytäntöjä. Yhdenvertaisuutta heikentävät myös vaihtelevat soveltamiskäytännöt, tulkintaerot ja resurssien riittävyys. Yhdenvertaisuuden vahvistaminen ja palvelun saatavuuden turvaaminen ovat keskeisiä tavoitteita.

Henkilökohtaista apua ja siihen liittyvää erityisen osallisuuden tukea myönnettäessä ja toteutettaessa on varmistettava, että palvelu perustuu yksilölliseen tarpeeseen.

Toimenpiteet

- Turvataan henkilökohtainen apu ja erityisen osallisuuden tuki subjektiivisena oikeutena niille, jotka täyttävät lain edellytykset, kaikilla hyvinvointialueilla.
- Mitoitetaan avun ja tuen määrä yksilöllisen tarpeen mukaan, ei taloudellisista tai organisatorisista syistä.
- Varmistetaan asiakkaan tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa henkilökohtaisen avun järjestämistapaan.
- Huolehditaan, että henkilökohtainen apu tai erityisen osallisuuden tuki mahdollistaa aktiivisen osallistumisen kodin ulkopuolella, ei vain perustarpeista selviytymistä.
- Varmistetaan riittävät resurssit ja seuranta, jotta oikeus henkilökohtaiseen apuun erityisen osallisuuden tukeen toteutuu yhdenvertaisesti.
- Toimintakykyä tulee hyödyntää nykyistä vahvemmin päätöksenteon perusteena

Huolehditaan, että henkilökohtainen apu tai erityisen osallisuuden tuki mahdollistaa aktiivisen osallistumisen kodin ulkopuolella, ei vain perustarpeista selviytymistä.

3. Asiakassuunnitelma ja palvelutarpeen arviointi

Palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma ovat vammaisen henkilön keskeisiä asiakirjoja. Asiakassuunnitelmaa päivitetään tilanteen ja tarpeen mukaan. Asiakassuunnitelman tulee tukea arjen sujuvuutta ja turvata palvelujen jatkuvuus eri elämäntilanteissa. Jotta palvelut vastaavat yksilöllisiin tarpeisiin tarkoituksenmukaisesti, on tärkeää erottaa selkeästi palvelutarpeen arviointi ja asiakassuunnitelma toisistaan. Palvelutarpeen arviointiin pääsyn on oltava kynnyksetöntä ja helppoa ja arvioinnin tulee johtaa oikea-aikaisiin ja toimiviin palveluratkaisuihin.

Suunnittelun lähtökohtana on vammaisen henkilön itsemääräämisoikeus, elämäntilanne, yksilölliset tarpeet ja mahdollisuus vaikuttaa omiin palveluihinsa. Tämä edellyttää riittävää tukea asiakassuunnitelman laatimiseen, erityisesti tilanteissa, joissa henkilöllä on vaikeuksia hahmottaa palvelukokonaisuuksia tai osallistua suunnitteluun ilman apua.

Palvelujen saanti ei saa riippua iästä, diagnoosista tai vamman pysyvyydestä eikä palveluja tarvitsevan henkilön kyvykkyydestä hakea ja vaatia itselleen palveluja. Palvelujen tulee perustua yksilölliseen tarpeeseen, ja oikeus niihin on turvattava myös ryhmille, jotka jäävät usein väliinputoajiksi, kuten neurokirjon henkilöille, muistisairaille ja lievästi kehitysvammaisille. Vastaavasti vammaisten henkilöiden palveluja ei tule korvata yleisillä, esimerkiksi kotiin annettavilla, palveluilla, jos tuen tarve edellyttää vammaispalveluja. Palvelutarpeen arvioinnissa on varmistettava, että jokainen saa lainsäädännön mukaiset, yksilölliset ja riittävät palvelut.

Selkeytetään palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman työnjakoa sekä varmistetaan niiden johdonmukainen yhteys sekä palvelujen piiriin pääsemisen kynnyksettömyys.

Toimenpiteet

- Selkeytetään palvelutarpeen arvioinnin ja asiakassuunnitelman työnjakoa sekä varmistetaan niiden johdonmukainen yhteys sekä palvelujen piiriin pääsemisen kynnyksettömyys.
- Varmistetaan riittävä tuki asiakassuunnitelman laatimiseen, erityisesti henkilöille, joilla on kognitiivisia haasteita tai kommunikoinnin vaikeuksia.
- Estetään käytännöt, joissa palveluja muutetaan (esimerkiksi henkilökohtaisesta avusta omaishoidoksi) ilman asiakkaan aitoa kuulemistä.
- Kevennetään toistuvia lääkärintodistusvaatimuksia tai muita rinnastettavia asiantuntijoiden lausuntoja tilanteissa, joissa vamma on pysyvä eikä toimintakyky ollenaisesti muutu, jotta vältetään tarpeettomat ja toistuvat lausuntojen uusimiset.
- Mahdollistetaan palvelujen myöntäminen myös muiden asiantuntijoiden (esimerkiksi fysioterapeutin) arvioiden perusteella ja hyväksytään nämä lausunnot, kun asiantuntijalla on riittävä osaaminen arvioida henkilön toimintakykyä ja tuen tarvetta.

4. Tuki kasvuun, oppimiseen ja perheiden arkeen

Vammaisella lapsella tulee turvata mahdollisuus kasvaa, kehittyä ja osallistua yhteiskuntaan omista lähtökohdistaan käsin. Lapsen etu on asetettava etusijalle päätöksenteossa.

Perheille on turvattava riittävä, oikea-aikainen ja yksilöllinen tuki. Tämä edellyttää toimivaa palvelujärjestelmää, jossa sosiaali- ja terveystalvet, varhaiskasvatus ja koulutus muodostavat sujuvan ja yhteen toimivan kokonaisuuden.

Perheet tarvitsevat konkreettista tukea arkeensa. Henkilökohtainen apu lapsen ikä ja kehitysvaihe huomioiden, omaishoidon tuki, perhetyö sekä joustavat hoito- ja kuntoutuspalvelut ovat keskeisiä koko perheen hyvinvoinnin turvaamisessa. Lisäksi perheiden taloudellisen tuen tarve on tunnistettava ja huomioitava osana kokonaisuutta. Erityistä huomiota on kiinnitettävä vanhempien jaksamiseen sekä sisarusten asemaan. Päällekkäistä byrokratiaa ja epäselviä hakumenettelyjä on kevennettävä, ja päätöksenteon tulee olla sujuvaa, inhimillistä sekä perheiden elämäntilanteet huomioivaa.

Vammaisella lapsella on oikeus laadukkaaseen varhaiskasvatukseen ja koulutukseen ensisijaisesti omassa lähiyhteisössään. Inklusion on toteuduttava käytännössä riittävien resurssien, osaavan henkilöstön ja tarkoituksenmukaisten ryhmäkokojen avulla. Tarvittaessa on turvattava myös yksilölliset ratkaisut ja erityisryhmät lapsen edun mukaisesti.

Lapsille, joiden oppimiseen vaikuttavat vamma, sairaus tai toimintarajoite, tulee turvata pääsy esiopetukseen sekä riittävät tukitoimet varhaisessa vaiheessa. Tavoitteena on sujuva siirtymä varhaiskasvatuksesta kouluun sekä lapsen yksilöllisten edellytysten vahvistaminen. Tämä edellyttää riittäviä resursseja, toimivaa viranomaisyhteistyötä ja huoltajien osallistumismahdollisuuksien turvaamista. Johtuen oppivelvollisuuden ja oppimisen tuen uudistuksesta 1.8.2026 alkaen pidennetyttä oppivelvollisuudesta ei enää tehdä uusia päätöksiä, vaan niiden sijaan tehdään päätöksiä varhennetusta oppivelvollisuudesta. Varhennetussa oppivelvollisuudessa lapsen tuen tarpeet tunnistetaan ennen perusopetuksen alkua, ja lapselle turvataan tarvittava tuki varhaisessa vaiheessa.

Tarvittavat tukitoimet, apuvälineet ja avustajapalvelut on järjestettävä viivytyksettä. Lapsen yksilölliset tarpeet on tunnistettava, jotta jokainen voi kokea onnistumista ja kuuluvansa joukkoon. Siirtymävaiheisiin varhaiskasvatuksesta perusopetukseen sekä perusopetuksesta toisen asteen koulutukseen on panostettava, jotta nuori ei jää palvelujen väliin. Tavoitteena on, että jokaisella nuorella on mahdollisuus koulutukseen, työhön ja mahdollisimman itsenäiseen elämään omien valmiuksiensa mukaisesti.

Toimenpiteet

- Varmistetaan vammaisille lapsille laadukas varhaiskasvatus lähiyhteisössä riittävillä resursseilla, osaavalla henkilöstöllä ja nopeasti saatavilla tukitoimilla.
- Mahdollistetaan inklusiivinen ja katkeamaton koulupolku tarjoamalla riittävä tuki, avustajapalvelut sekä toimivat siirtymät koulutusasteelta toiselle.
- Rakennetaan perheille sujuva ja ennakoiva palvelukokonaisuus, jossa arjen tuki, kuntoutus sekä sosiaali- ja terveystyöpalvelut toimivat saumattomasti yhteen.

5. Koulutus ja työ

Työ ja koulutus mahdollistavat osallisuuden, itsenäisyyden ja täysipainoisen osallistumisen yhteiskuntaan. Ne luovat perustan toimeentulolle, omannäköiselle elämälle ja kokemukselle omasta arvokkuudesta.

Vammaisilla henkilöillä on oikeus koulutukseen ja palkkatyöhön omien kykyjensä ja tavoitteidensa mukaisesti. Jokaisella tulee olla mahdollisuus vaikuttaa koulutusvalintoihinsa ja siihen, millaista työtä haluaa tehdä.

Vammaisten nuorten mahdollisuudet toisen asteen koulutukseen on turvattava. Nykyisin koulutustarjonta, tukipalvelujen riittävyys ja ammatillisten koulutuspolkujen saavutettavuus eivät kaikilta osin vastaa heidän tarpeitaan, mikä voi viivästyttää opintojen etenemistä ja heikentää tulevaisuuden näkymiä. Ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta, monipuolisuutta ja tukipalveluja on vahvistettava, mukaan lukien valmentavat koulutukset. Työpajatoimintaa tulee kehittää osaksi tutkintoon johtavia tai niihin valmentavia koulutuspolkuja, jotta jokaiselle nuorelle turvataan mielekäs jatkopolku.

Vammaisten henkilöiden yhdenvertaisia koulutusmahdollisuuksia tulee myös vahvistaa siten, ettei heidän hakeutumisensa rajoitu vain tietyille aloille, vaan valintoja ohjaa yksilöllinen osaaminen ja kiinnostus. Pääsyä eri koulutusaloille tulee edistää myös arvioimalla soveltuvan positiivisen erityiskohtelun käyttöä yhtenä keinona heidän osallistumisensa lisäämiseksi.

Palkkatyön ensisijaisuutta on vahvistettava ja työelämässä edistettävä yhdenvertaisia työllistymismahdollisuuksia. Tämä edellyttää työelämän rakenteellisten esteiden purkamista sekä työnantajien tukemista vammaisten henkilöiden työllistämässä.

Tavoitteena on, että tarvittavat tukimuodot ovat riittäviä ja oikea-aikaisia kaikilla koulutusasteilla sekä siirryttäessä työelämään. Työhönvalmennusta ja tuettua työllistymistä tulee vahvistaa, jotta vammaiset henkilöt voivat työllistyä ja pysyä työelämässä.

Palkkatuki on keskeinen keino mahdollistaa työllistyminen tilanteissa, joissa vamma tai sairaus alentaa työkykyä. Se kompensoi työnantajalle mahdollisesti alentunutta tuottavuutta ja tukee siirtymää avoimille työmarkkinoille.

Toimenpiteet

- Vahvistetaan vammaisten nuorten toisen asteen koulutusmahdollisuuksia lisäämällä saavutettavia koulutuspolkuja, tukipalveluja sekä kehittämällä työpajatoiminnan kytkeä tutkintoon johtavaan ja valmentavaan koulutukseen.
- Vahvistetaan palkkatyön ensisijaisuutta vammaisten henkilöiden työllistymisessä.
- Lisätään työhönvalmennusta ja tuettua työllistymistä.
- Turvataan riittävät tukipalvelut koulutuksessa kaikilla koulutusasteilla.
- Varmistetaan, että vammainen henkilö voi itse vaikuttaa koulutusvalintoihinsa ja siihen, millaista työtä tavoittelee.
- Turvataan palkkatuen riittävä rahoitus ja yhdenvertainen saatavuus kaikilla työllisyysalueilla.
- Lisätään palkkatuen hyödyntämistä vammaisten henkilöiden palkkaamisessa ja madalletaan työnantajien kynnystä työllistää osatyökykyisiä.

6. Turvallinen vanhuus

Vammaisten ikääntyminen edellyttää palvelujärjestelmältä erityistä osaamista. Tarvitaan palveluja, jotka yhdistävät vammaisuuden ja ikääntymisen mukanaan tuomat tarpeet. Hoivan, kuntoutuksen ja arjen tuen on oltava kokonaisvaltaista ja henkilön oma elämäntilanne huomioivaa.

Monille vammaisille ihmisille tutut ihmissuhteet, elinympäristö ja arjen rutiinit ovat erityisen merkityksellisiä. Siksi asumisratkaisujen tulee mahdollistaa ikääntyminen tutussa ympäristössä mahdollisimman pitkään. Siirtymät uusiin palveluihin on toteutettava suunnitelmallisesti, ihmislähtöisesti ja läheisiä kuullen.

Vammaisten henkilöiden asumispalveluissa tulee varmistaa ympärivuorokautinen hoito ja valvonta silloin, kun henkilön tuen tarve sitä edellyttää. Tämä koskee yhdenvertaisesti niin iäkkäitä kuin nuorempiakin henkilöitä, jotta turvallinen ja tarpeenmukainen arki voidaan turvata kaikissa elämäntilanteissa.

Erityistä huomiota on kiinnitettävä yksinäisyyden ehkäisyyn, osallisuuden vahvistamiseen sekä mielekkään tekemisen turvaamiseen myös vanhuudessa.

Toimenpiteet

- Turvataan yksilöllinen ja osaava tuki ikääntyville vammaisille.
- Mahdollistetaan turvallinen ja yhteisöllinen vanhuus tutussa ympäristössä.

7. Asuminen

Asuminen on keskeinen osa itsenäistä elämää. Jokaisella tulee olla mahdollisuus turvalliseen, esteettömään ja omia tarpeita vastaavaan asumiseen, joka tukee osallisuutta ja arjen sujuvuutta.

Vammaisella henkilöllä on oikeus vaikuttaa asuinpaikkaansa ja asumismuotoonsa. Ratkaisut tulee toteuttaa ensisijaisesti yksilön toiveiden ja tarpeiden pohjalta, ei palvelujärjestelmän tai taloudellisten reunaehtojen ohjaamana. Taloudellisiin syihin perustuva painostus asumisyksiköihin ei ole hyväksyttävää.

Toimenpiteet

- Turvataan vammaisen henkilön oikeus omaan kotiin sekä asuinpaikan ja asumismuodon valintaan.
- Edistetään yksilöllisiä, pysyviä ja esteettömiä asumisratkaisuja.
- Osallistetaan vammaisneuvostot asumisen suunnitteluun jo kaavoitus- ja valmisteluvaiheessa.
- Varmistetaan, että asumiseen liittyvät palvelut ja tuki järjestetään oikea-aikaisesti ja yksilöllisen tarpeen mukaisesti.

8. Liikkuminen ja arki

Esteetön liikkuminen on edellytys aktiiviselle elämälle. Se mahdollistaa työn, opiskelun, harrastukset, sosiaaliset suhteet sekä täysipainoisen osallistumisen yhteiskuntaan.

Liikkumisen tuen tulee perustua yksilöllisiin tarpeisiin ja turvata arjen sujuvuus erilaisissa elämäntilanteissa. Tukea ei tule rajata iän perusteella, vaan sen tulee olla yhdenvertaisesti kaikkien sitä tarvitsevien saatavilla. Toteutuksessa on kunnioitettava yksityisyyttä ja itsemääräämisoikeutta.

Palvelujen on oltava luotettavia ja ennakoitavia, jotta arjen suunnittelu on mahdollista. Erityistä huomiota tulee kiinnittää toimiviin matkaketjuihin, joissa siirtyminen eri kulkumuotojen välillä on sujuvaa.

Esteettömyyden ja saavutettavuuden edistäminen kaikissa liikkumisen ratkaisuissa ja palveluissa on keskeistä yhdenvertaisuuden toteutumiselle. Vammaisilla henkilöillä tulee olla myös oikeus ja mahdollisuus virkistäytyä luonnossa ja liikuntapalveluissa, esimerkiksi esteettömillä ulkoilureiteillä ja uimapaikoilla.

Tulkkauspalvelut ovat keskeinen edellytys osallisuudelle, viestinnälle sekä koulutukseen, työelämään ja yhteiskuntaan osallistumiselle. Palveluiden saatavuus, laatu ja riittävä määrä on varmistettava yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Samoin toimivat ja yksilöllisiin tarpeisiin perustuvat apuvälineet ovat keskeinen keino vähentää arjen esteitä, tukea itsenäistä selviytymistä ja mahdollistaa osallistuminen yhteiskuntaan.

Edistetään esteettömyyttä ja saavutettavuutta myös liikuntapalveluissa kuten uimapaikoissa ja ulkoilureiteillä.

Toimenpiteet

- Kehitetään kuljetuspalveluja yksilöllisiksi, kohtuullisiksi ja yksityisyyttä kunnioitaviksi.
- Rajoitetaan kuljetuspalvelujen yhdistelyä tilanteissa, joissa se heikentää palvelun laatua.
- Varmistetaan, että liikkumisen tuki perustuu yksilölliseen toimintakykyyn ja tarpeeseen, eikä sitä rajata iän tai elämänvaiheen perusteella.
- Varmistetaan kuljetuspalvelujen luotettavuus ja kohtuulliset odotusajat niin, että palvelu tukee arjen sujuvaa suunnittelua.
- Edistetään esteettömyyttä ja saavutettavuutta myös liikuntapalveluissa kuten uima-apaikoissa ja ulkoilureiteillä.
- Kuurojen ja kuulovammaisten henkilöiden oikeus tulkkauspalveluihin on turvattava yhdenvertaisesti koko maassa.
- Apuvälineiden saatavuus on turvattava yhdenvertaisesti ja oikea-aikaisesti koko maassa.

9. Omaishoito, perhehoito ja perheiden tukeminen

Omaishoito on inhimillinen ja kustannustehokas hoivan muoto, joka mahdollistaa hoivan läheisessä ja tutussa ympäristössä. Tuki ei kuitenkaan toteudu yhdenvertaisesti, ja sitä on vahvistettava valtakunnallisesti. Omaishoidon arvostusta tulee lisätä tunnistamalla sen keskeinen merkitys sekä hoidettaville että yhteiskunnalle, myös kustannussäästöjen näkökulmasta.

Omaishoitajilla on keskeinen rooli hoivassa, ja heidän oikeutensa riittävään tukeen ja jaksamista edistäviin palveluihin on turvattava. Heille tulee varmistaa riittävä taloudellinen tuki, oikeudenmukainen palkkio sekä toimivat palvelut arjen tueksi. Olen-naista on turvata riittävät vapaat, mahdollisuudet virkistymiseen ja kuntoutukseen sekä luotettavat sijaisjärjestelyt. Hoivan ja ansiotyön yhteensovittamisen tulee olla joustavaa.

Omaishoidon tuki ei saa aiheuttaa vammaisen palvelujen yksilöllisten tarpeiden huomiotta jättämistä. Vammaisen on oikeutettu henkilökohtaiseen apuun huolimatta omaishoidon tuesta. Yksilölliset tarpeet on huomioitava, jotta omaishoitajaa voidaan osaltaan tukea arjessa.

Omaishoitajien mahdollisuuksia yhdistää omaishoito ja ansiotyö tulee vahvistaa joustavilla työaikatarkoituksilla ja perheystävällisillä käytännöillä. Erityisesti vammaisten lasten omaishoitajaperheiden tarpeet tulee tunnistaa, sillä omaishoito sitoo arkea usein kokonaisvaltaisesti ja pitkäkestoisesti. Samalla on turvattava riittävät tukipalvelut, vapaat ja toimiva sijaishoito. Nykytilanteessa moni erityisesti neurokirjon lasten vanhempi toimii käytännössä omaishoitajana ilman tukea, johtuen osin omaishoidon tuen tiukoista myöntämiskriteereistä, mikä korostaa työelämän joustojen tarvetta.

Perheiden tukeminen edellyttää selkeitä palvelukokonaisuuksia, riittävää ohjausta sekä tarvittavia apuvälineitä, hoitotarvikkeita ja asunnon muutostöitä. Omaishoidon merkitys on tunnistettava paremmin, ja tuen tasoa sekä käytäntöjä on yhtenäistettävä koko maassa.

Omaishoidon rinnalla on kehitettävä perhehoitoa, jotta jaksaminen ja vapaiden toteutumisen turvataan. Perhehoito on kodinomainen ja inhimillinen hoitomuoto, jossa asiakkaan yksilölliset tarpeet huomioidaan. Se on myös kustannustehokas vaihtoehto asumispalveluille ja tulisi nähdä vartenotettavana vaihtoehtona asumisratkaisuja suunniteltaessa. Perhehoitoa on tärkeää olla saatavilla eri muodoissaan, lyhytaikaisena, pitkäaikaisena ja osavuorokautisena, kaikilla hyvinvointialueilla. Perhehoidon kehittämisessä on huolehdittava perhehoitajien riittävästä koulutuksesta, tuesta ja palkkioista. Samalla on varmistettava sujuva ohjaus ja kytkentä muuhun

palvelujärjestelmään sekä lisättävä perhehoidon tunnettavuutta, jotta yhä useampi löytää palvelun. Näin tuetaan yksilöllistä, turvallista ja yhteisöllistä elämää.

Toimenpiteet

- Kehitetään omaishoitoa ja perhehoitoa julkisia palveluja täydentävinä hoidon ja huolenpidon muotoina.
- Korotetaan omaishoitajien palkkiota ja säädetään vähimmäispalkkio verovapaaksi tuloksi. Siirretään omaishoidon tuen maksaminen Kelan vastuulle.
- Edistetään omaishoitopalkkion vaihtoehdoksi omaishoitovähennystä ansiotulo-verotuksessa.
- Turvataan omaishoitajille lakisääteiset vapaapäivät, virkistyspäivät ja sijaisapu.
- Tuetaan omaishoitajien jaksamista tarjoamalla taloudellisen tuen lisäksi edullisia tai maksuttomia hyvinvointipalveluja, kuten liikuntaa ja kulttuuria.

Kehitetään omaishoitoa ja perhehoitoa julkisia palveluja täydentävinä hoidon ja huolenpidon muotoina.

8. Digitaalinen esteettömyys ja syrjimättömyys

Parhaimmillaan digitaalisilla ratkaisuilla voidaan tuoda vammaisten henkilöiden arkeen lisää turvallisuutta, sujuvuutta ja itsenäisyyttä. Digitaalinen kehitys voi kuitenkin pahimmillaan jopa syrjäyttää. Digipalvelujen tulee olla saavutettavia ja helppokäyttöisiä kaikille, ja niiden suunnittelussa on huomioitava erilaiset käyttäjät alusta alkaen. Samalla on varmistettava, että vammaiset henkilöt saavat riittävää ohjausta digitaalisten palvelujen käyttämiseen ja että kasvokkain toteutuvat palvelut säilyvät niille, joille digitaaliset ratkaisut eivät ole sopivia tai toimivia.

Digituen saatavuus on turvattava, jotta jokaisella on mahdollisuus käyttää digitaalisia palveluja yhdenvertaisesti. Samalla on puututtava aktiivisesti syrjintään ja rakenteelliseen eriarvoisuuteen sekä edistettävä myönteistä asenneilmapiiriä ja tietoisuutta vammaisuudesta osana yhteiskunnan monimuotoisuutta.

Digitaalisten palvelujen kehittämisessä on huolehdittava myös tietoturvasta, ymmärrettävyydestä ja käyttäjien yksityisyydensuojasta.

Toimenpiteet

- Varmistetaan saavutettavat digipalvelut kaikille ja riittävä ohjaus digitaalisten palvelujen käyttämiseen.
- Säilytetään ja turvataan kasvokkaiset palvelut digikehityksen rinnalla. Puututaan aktiivisesti vammaisiin kohdistuvaan vihapuheeseen ja syrjintään.
- Otetaan esteettömyys ja saavutettavuus huomioon kaikissa julkisissa digipalveluhankinnoissa ja kehittämisessä.
- Vahvistetaan yhdenvertaisuutta ja ehkäistään syrjintää edistämällä myönteisiä asenteita sekä puuttamalla syrjiviin käytäntöihin.

Kristillisdemokraatit
Kristdemokraterna

Tutustu muihinkin ohjelmiin
osoitteessa: kd.fi